

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΕΛΙΔΕΚ.
Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας & Καινοτομίας

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

Μάρτιος 2021

Χαρτογράφηση των ψυχοκοινωνικών δυσκολιών και των προβλημάτων ψυχικής υγείας των ασυνόδευτων ανηλίκων προσφύγων και των υπηρεσιών ψυχικής υγείας και ψυχοκοινωνικών υπηρεσιών στην Ελλάδα

Ερευνητική ομάδα: Παπαδάτου, Δ., Γιαννοπούλου, Παπαναστασάτος, Γ., Βαθάκου, Ε., Μπελλάλη, Θ., Κασάπογλου, Α., Παπαδόπουλος, Π., Καζάκου, Μ.

Στόχοι της έρευνας: Η χαρτογράφηση των (1) ψυχοκοινωνικών αναγκών και δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι πρόσφυγες και μετανάστες που φιλοξενούνται σε πλαίσια μακρόχρονης διαβίωσης στην Ελλάδα, σύμφωνα με την αντίληψη των συντονιστών των δομών, των ψυχολόγων στο πεδίο και των εργαζομένων στα κοινοτικά κέντρα ψυχικής υγείας για παιδιά και εφήβους στα οποία παραπέμπονται οι ανήλικοι, (2) των υπηρεσιών ψυχικής υγείας και ψυχοκοινωνικής στήριξης που παρέχονται στους ασυνόδευτους ανήλικους και (3) των ελλείψεων, εμποδίων και καλών πρακτικών στην παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας και ψυχοκοινωνικής στήριξης που παρέχονται στους ασυνόδευτους ανήλικους σε όλη τη χώρα.

Μεθοδολογικός σχεδιασμός: Μία διερευνητική και πρωτίστως ποσοτική μεθοδολογία υιοθετήθηκε για να χαρτογραφήσει τις ψυχοκοινωνικές δυσκολίες των ασυνόδευτων ανηλίκων, τα προβλήματα ψυχικής υγείας και την παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας και ψυχοκοινωνικών υπηρεσιών.

Συλλογή και ανάλυση δεδομένων: Μια καθολική διαδικασία στοχευμένης δειγματοληψίας εφαρμόσθηκε με τη συμμετοχή όλων των οργανώσεων που παρέχουν μακρόχρονη διαμονή στους ασυνόδευτους ανήλικους πρόσφυγες και μετανάστες στην Ελλάδα, με εξαίρεση μία οργάνωση. Το δείγμα περιλάμβανε 101 συμμετέχοντες: 45 συντονιστές δομών, 40 ψυχολόγους στο πεδίο, και 16 επαγγελματίες ψυχικής υγείας που εργάζονται σε κοινοτικά κέντρα ψυχικής υγείας για παιδιά και εφήβους στα οποία παραπέμπονται ασυνόδευτοι ανήλικοι. Για την χαρτογράφηση και συλλογή δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το 5-W εργαλείο χαρτογράφησης (Who, Where, What, When, Which/Ποιος, Που, Τι, Πότε, Ποιο)

μέσω μιας διαδικτυακής έρευνας. Ποσοτικές μέθοδοι (περιγραφικά στατιστικά) και ποιοτικές μέθοδοι (ανάλυση περιεχομένου) χρησιμοποιήθηκαν για την ανάλυση.

Ευρήματα: Η μελέτη έδειξε ότι η Ελλάδα, δεν διαθέτει ένα συγκροτημένο, ολοκληρωμένο, καλά συντονισμένο στρατηγικό σχεδιασμό που αξιολογείται σε τακτικά διαστήματα, όσον αφορά την εκτίμηση των αναγκών και την παροχή της κατάλληλης στήριξης στους ασυνόδευτους ανήλικους πρόσφυγες που αντιμετωπίζουν ψυχοκοινωνικές δυσκολίες ή προβλήματα ψυχικής υγείας. Παρότι εντοπίστηκαν ορισμένες καλές πρακτικές, οι οποίες ενισχύουν την καλή ψυχική υγεία των ασυνόδευτων ανηλίκων προσφύγων, η ψυχοκοινωνική στήριξη δυσχεραίνεται από τις δυσκολίες επικοινωνίας με τους ασυνόδευτους, την έλλειψη κοινής φιλοσοφίας φροντίδας ανάμεσα στους εργαζόμενους των πλαισίων φιλοξενίας, και από προκλήσεις οργανωτικής φύσης λόγω ανεπαρκούς στελέχωσης, εργασιακής ανασφάλειας και περιορισμένων πόρων. Παρότι μια διαδικασία παραπομπής υφίσταται για τους ασυνόδευτους ανήλικους με προβλήματα ψυχικής υγείας, μεγάλες καθυστερήσεις πριν την αξιολόγηση ενός ανήλικου από το προσωπικό των κοινοτικών κέντρων ψυχικής υγείας και η έλλειψη διαδικασιών για παρακολούθηση και αξιολόγηση των παρεμβάσεων είναι θέματα που υπονομεύουν την αποτελέσματα ποιότητα της στήριξης που παρέχεται στους ασυνόδευτους με προβλήματα ψυχικής υγείας.

Επόμενα βήματα: Τα αποτελέσματα της 1^{ης} φάσης της μελέτης θα χρησιμοποιηθούν για μια περαιτέρω σε βάθος διερεύνηση των ψυχοκοινωνικών υπηρεσιών και υπηρεσιών ψυχικής υγείας που παρέχονται στους ασυνόδευτους, μέσω ομάδων εστιασμένης συζήτησης και συνεντεύξεων με προσωπικό των δομών και των κοινοτικών κέντρων ψυχικής υγείας καθώς και με ασυνόδευτους ανήλικους πρόσφυγες που ζουν σε πλαίσια μακρόχρονης διαβίωσης στην Ελλάδα.